

1. ความเป็นมา

คอนรัค คิงส์ฮิลล์ นักศึกษาปริญญาเอกสาขามานุษยวิทยาจากมหาวิทยาลัย
คอร์เนล สหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษาวิจัยที่หมู่บ้านกุแคง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ
พ.ศ. 2496-2497 (ค.ศ. 1953-1954) โดยเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ภายในหมู่บ้านกุแคง อำเภอสารภี
จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลาหนึ่งปี เพื่อทำการศึกษาและเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์
ปริญญาเอก ได้ค้นคว้าออกมาและเขียนหนังสือชื่อ "Ku Daeng, The Red Tomb : A Village
Study in Northern Thailand" หนังสือนี้ได้อธิบายถึงลักษณะโครงสร้างทางสังคมของ

หมู่บ้านกุแคง ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของหมู่บ้านทางภาคเหนือของประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2507
คิงส์ฮิลล์ ได้กลับมาศึกษาในช่วงที่สองเป็นการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านกุแคงใน
รอบ 10 ปี โดยรวมกับนักวิจัยผู้ช่วยสองคนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ บุญทอง ภูเจริญ
และ อุดม รุ่งเรืองศรี ออกไปยังหมู่บ้านกุแคงอีก ผลของการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงทาง
ด้านกายภาพ โดยเฉพาะทางด้านวัตถุ เช่น มีการปรับปรุงถนนและเส้นทางคมนาคมดีขึ้น ทำให้
เกิดความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ส่วนในด้าน
จำนวนประชากรและครัวเรือนในหมู่บ้านนั้นมีการเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่โครงสร้างทางสังคมโดย
ส่วนรวมแล้วกล่าวได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก เป็นต้นว่า ในด้านการปกครองได้มีการเปลี่ยนแปลง
เฉพาะในตัวผู้ดำรงตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น ส่วนบทบาทและความสัมพันธ์ในทาง
สังคมยังคงเหมือนเดิม ในด้านความเชื่อและศาสนาที่ปรากฏว่าพระภิกษุที่เป็นเจ้าอาวาสยังคงเป็น
องค์เดิม และมีบทบาทในการเป็นผู้นำทั้งทางศาสนาและทางสังคม เป็นจุดศูนย์รวมของชาวบ้าน
เช่นเดิมเหมือนเมื่อสิบปีที่ผ่านมานี้

ในการศึกษาหมู่บ้านกุแคงระยะที่ 3 คือในช่วง 30 ปีต่อมาใน พ.ศ. 2527 (1984)
นั้น คิงส์ฮิลล์ ได้ร่วมกับอาจารย์และนักศึกษาจากคณะสังคมศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยพายัพ เข้าไปยังหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะเปรียบเทียบถึงการเปลี่ยนแปลง
ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้านในช่วงระยะเวลา 30 ปี คือ
ระหว่าง พ.ศ. 2497-2527 นอกจากนี้ยังจะพยายามที่จะศึกษาถึงแนวโน้มของสังคมในหมู่บ้านใน
อนาคตอีกด้วย

สังคมของหมู่บ้านถูกแควมีลักษณะเช่นเดียวกันกับสภาพสังคมของหมู่บ้านชนบทอื่น ๆ ในภาคเหนือ กล่าวคือในช่วงระยะ 20-30 ปีที่ผ่านมา ความเจริญทางด้านวัตถุและอิทธิพลของสังคมเมือง ได้แพร่กระจายสู่สังคมชนบทในเวลาอันรวดเร็ว

แต่เดิมนั้นชุมชนชนบทในภาคเหนือเป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่กันอย่างง่าย ๆ แต่มีความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างพวกเขาเกี่ยวข้องกับสูง และมีความเกี่ยวข้องกับสังคมภายนอกน้อยมาก สำหรับระบบเศรษฐกิจของหมู่บ้านก็เป็นแบบผลิตเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว การผลิตของชาวบ้านใช้แรงงานคนและสัตว์ ประกอบกับเครื่องมือในการผลิตแบบง่าย ๆ เช่น จอบ โถ มีด พร้า ฯลฯ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ชาวบ้านผลิตขึ้นได้เองในหมู่บ้าน รวมทั้งการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอันเป็นลักษณะของหมู่บ้าน ในภาคเหนือที่รู้จักแพร่หลายที่สุดได้แก่กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเหมือง ผาย และทำระหัด เพื่อช่วยในการเพาะปลูกมาตั้งแต่โบราณ ชาวนาจะเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชไว้เป็นอาหาร หรือจับปลา ปู จากห้วย หนอง คลอง บึง อาหารที่หาได้จะเพียงพอในการยังชีพอยู่ได้อย่างสบาย นอกจากนี้เสื้อผ้าที่ใช้อยู่ก็นิยมทอใช้เองภายในครัวเรือน สังคมชาวบ้านภาคเหนือจะไม่ค่อยถูกรบกวนจากภัยธรรมชาติหรือเหตุร้ายจากบุคคลภายนอก ๆ ดังนั้นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยจึงจัดสร้างจากวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นและมีรูปแบบง่าย ๆ เช่น สร้างจากไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยใบตองตึงหรือหญ้าคา เว้นแต่ชาวบ้านที่มีฐานะดีก็จะใช้วัสดุที่ขึ้นเป็นไม้จริง ๆ เมื่อเวลาเจ็บป่วยก็จะอาศัยยาสมุนไพรควบคุมไปกับวิธีการทางไสยศาสตร์ หรือหาหมอประจำหมู่บ้านให้ช่วยดูแลรักษา ความเป็นอยู่ของชาวบ้านจึงเป็นแบบง่าย ๆ ไม่พิถีพิถัน โดยใช้เครื่องอุปโภคบริโภคที่จัดหาได้ภายในหมู่บ้าน ในด้านการติดต่อกันคมนาคมจะมีถนนเชื่อมต่อกันระหว่างหมู่บ้านถึงแม้ว่าไม่ค่อยสะดวกนักก็ตาม รวมทั้งชาวบ้านในสมัยนั้นยังไม่มีพาหนะสมัยใหม่ที่จะไปมาติดต่อ นอกจากรถจักรยานสองล้อที่เรียกว่า "รถถีบ" ดังนั้นจึงทำให้แต่ละหมู่บ้านมีลักษณะโดดเดี่ยวแยกตัวออกจากกัน ไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหมู่บ้านอื่น ๆ มากนัก แต่ตรงกันข้ามกลับมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่นภายในหมู่บ้านเดียวกัน อันส่งผลทำให้โครงสร้างทางสังคมของหมู่บ้านในภาคเหนือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก

ปัจจุบันนี้สังคมหมู่บ้านทางเหนือมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากความเจริญและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นต้นว่า ไฟฟ้า การคมนาคม การศึกษา การสาธารณสุขและอิทธิพลของสังคมในเมือง อันเนื่องมาจากผลของการพัฒนาต่าง ๆ ที่นำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและชาวบ้านเอง ตลอดจนการแพร่ข่าวสารโดยผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ สำหรับในด้านองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น จำนวนประชากรนั้นพบว่ามีการเพิ่มขึ้นของจำนวนครัวเรือน และจำนวน

ประชากรโดยส่วนรวมของหมู่บ้าน อันเกิดจากการรณรงค์เพื่อเอาชนะเหนือโรคร้ายไข้เจ็บที่เคย
ทำลายชีวิตชาวบ้านเป็นจำนวนมากทุกปีนั้นได้ เช่น โรคบิดาษ และไข้มมาเลเรีย เป็นต้น ผล
ของการเพิ่มของประชากรซึ่งนอกจากจะกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมและรูปแบบในการดำรงชีพ
แล้ว ยังทำให้มีผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชาวบ้านอีกด้วย เป็นต้นว่าทำให้มีการ
แข่งขันกันในด้านอาชีพและรายได้ ปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่น่าสังเกตได้แก่อัตราการถือครองที่ดิน
ของแต่ละครัวเรือนโดยเฉลี่ยได้ลดลงไปจากเดิม และสาเหตุที่ทำให้การเฉลี่ยที่ดินของครอบครัวมี
ขนาดเล็กลงนั้น อาจจะเป็นเนื่องมาจากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นในครัวเรือนและแยกออกไปตั้งถิ่นฐาน
ใหม่ ทำให้มีการแบ่งปันที่ดินให้แก่บุตรหลานรวมทั้งการขายที่ดินให้แก่ชาวบ้านอื่นด้วยตนเอง และ
เนื่องจากความสะดวกในการติดต่อคมนาคมจึงทำให้มีการขายบ้านเรือนออกไปตามถนนและลำน้ำ
ไปสู่หมู่บ้านใกล้เคียงและเชื่อมต่อกันจนแยกกันไม่ออกระหว่างหมู่บ้านที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้เกิด
ปรากฏการณ์ใหม่ของชุมชนชาวบ้านคือการย้ายถิ่นของชาวบ้านเพื่อออกไปหางานทำที่อื่น นอกจากจะ
พบว่าอัตราการถือครองที่ดินในครัวเรือนจะลดลงแล้ว จำนวนสมาชิกในครัวเรือนก็ยังลดลงไปด้วย
ทั้ง ๆ ที่จำนวนประชากรโดยส่วนรวมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากรูปแบบของครัวเรือนได้
เปลี่ยนไปจากครอบครัวขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วยลูกหลานแบบครอบครัวขยาย (Extended Family)
และมีแนวโน้มแยกออกไปตั้งครัวเรือนมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family)

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ผลของการแนะนำวิธีการวางแผน
ครอบครัวของกระทรวงสาธารณสุขก็ดี หรือของมหาวิทยาลัย ตลอดจนหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ทำ
ให้ชาวบ้านในหมู่บ้านชนบทของเชียงใหม่ได้ยอมรับวิธีการคุมกำเนิดกันเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้
ภาวะการเจริญพันธุ์ (Fertility) ซึ่งมีผลกระทบต่ออัตราการเกิดทำให้จำนวนเด็กลดน้อยลง
และอาจจะเป็นผลกระทบต่ออัตราการเพิ่มจำนวนประชากรในอนาคตอีกด้วย

ถึงแม้ว่าความเจริญและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะมีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมและเศรษฐกิจก็ตาม แต่ในด้านความเชื่อทางวัฒนธรรมและแบบแผนการดำรงชีพบางอย่าง
ยังคงมีอยู่เปลี่ยนแปลงไปได้น้อยมาก เช่น ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ประเพณีการนับถือผีปู่ย่า
เป็นต้น จึงทำให้หมู่บ้านชนบทในภาคเหนือส่วนใหญ่มีลักษณะและรูปแบบของชีวิตเป็นไปอย่างเดิม
ที่เคยยึดถือมา อันเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของสังคมภาคเหนือ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ประชากร และเศรษฐกิจของหมู่บ้านในรอบ 30 ปี (พ.ศ. 2497-2527)
2. เพื่อศึกษาถึงการพัฒนาในหมู่บ้าน อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไปในอนาคต

3. ขอบเขตการวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 ขอบเขตการวิจัย มุ่งทำการศึกษาในหมู่บ้านกุแดง ตำบลหนองแฝก อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ โดยคณะผู้วิจัยจะออกทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลในหมู่บ้านที่เกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และประชากร เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในรอบ 30 ปี โดยจะทำการเปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งแรกของ คอนรัค คิงคิลล์ เรื่อง Ku Daeng - The Red Tomb, A Village Study in Northern Thailand (1954)

3.2 ระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษา วิธีการศึกษาจะใช้ทั้งในเชิงสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (Sociological and Anthropological Approach) คือ

- ในเชิงสังคมวิทยาจะทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ควบการศึกษาจากเอกสาร รายงานการวิจัย และจากการปฏิบัติงานในสนามซึ่งจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามที่กำหนดขึ้น (guided interview) และการใช้แบบสอบถาม (questionnaires) สำหรับหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นทั้งคำถามปิด (close-ended) และคำถามเปิด (open-ended) ควบคู่กัน

- ในเชิงมานุษยวิทยาก็ใช้วิธีการศึกษาแบบนำตัวเองเข้าไปในหมู่บ้าน และสังเกตการณ์ (Participant Observation) เพื่อทราบถึงพฤติกรรม ทัศนคติ ความเชื่อ และความสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน ทั้งในรูปที่เป็นส่วนบุคคลและส่วนรวมในหมู่บ้าน

3.3 ในการเขียนรายงานการวิจัยนั้นจะทำเป็นรายงานฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กันไป โดยจะทำเป็นภาษาไทยก่อนในขั้นแรก และภาษาอังกฤษตามลำดับ

4. ข้อจำกัดของการวิจัย

4.1 เนื่องจากเวลาในการวิจัยมีจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มอบหมายให้

อาจารย์และนักศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูลในหมู่บ้านนั้นไถ่ระยะเวลาที่จะมีการสอบไล่กลางเทอม ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการโดยด่วน และก่อนจะออกสู่วillage จะต้องเตรียมการให้นักศึกษาผู้จะเข้าไปศึกษาได้ไปทำความเข้าใจกับหมู่บ้าน และให้ทุกคนได้ศึกษาเกี่ยวกับหนังสือ Ku Daeng ของ คิงส์ฮิลล์ เป็นพื้นฐานในการเข้าใจถึงเรื่องราวในอดีตของหมู่บ้านกุแคง ซึ่งนักศึกษาจะเป็นผู้สัมภาษณ์ในเวลาช่วงนี้ตามพอสมควร รวมทั้งการจัดเตรียมแผนที่หมู่บ้าน

4.2 เมื่อนักศึกษาเริ่มออกหมู่บ้าน ปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดข้อจำกัดของการวิจัยคือในช่วงที่นักศึกษากลับมาพักอาศัยภายในหมู่บ้านนั้นเป็นฤดูฝน ทำให้ถนนภายในหมู่บ้านเต็มไปด้วยโคลนและน้ำ เป็นอุปสรรคในการเดินทางไปมาภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเดินทางไป ๆ มา ๆ ระหว่างหมู่บ้านกับมหาวิทยาลัย เพราะเป็นระยะเปิดเทอมนักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาวิชาอื่น จึงมีเวลาน้อยมากในการออกสำรวจภายในหมู่บ้าน รวมทั้งการพบปะพูดคุยทำความเข้าใจกับชาวบ้าน

อย่างไรก็ตาม นักศึกษาทุกคนจำนวน 24 คนได้เข้าไปพักนอนที่บ้านของชาวบ้าน และไต่ถามงานประเพณีของหมู่บ้านหลายอย่างด้วยกัน นักศึกษาใช้เวลาตอนเย็นและตอนกลางคืนที่ไม่มีฝนตกออกพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน หลังจากได้ข้อมูลแล้วนักศึกษาก็ต้องออกจากหมู่บ้านเพื่อเตรียมตัวสอบต่อไป

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากหนังสือ Ku Daeng - The Red Tomb ของ คอนรัค คิงส์ฮิลล์ ได้อธิบายถึงหมู่บ้านกุแคง อันเป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ทั่วตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่เท่าใดนัก การเดินทางใช้เวลาไม่นาน ในสมัยนั้นใช้รถจักรยาน ซึ่งต่อมาเมื่อมีถนนตัดเข้าสู่หมู่บ้านก็มีรถรับจ้างซึ่งชาวบ้านเรียกว่า รถถีบล้อ เขาออกหมู่บ้านทุกวัน

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านกุแคงในสมัย พ.ศ. 2497-2517 ยังคงอยู่กันอย่างเรียบง่าย ๆ ง่าย ๆ ดำรงชีพด้วยการเกษตร ชาวบ้านปลูกข้าวเป็นหลัก เมื่อหมดฤดูทำนา ก็จะปลูกพืชผักอื่น ๆ เช่น กะหล่ำปลีหรือกระเทียม นอกจากนั้นชาวบ้านจะจับปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ไว้เป็นอาหารและขาย รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์เช่น หมู ไก่ เอาไว้ขายด้วย บาง

บ้านก็มีการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นต้นว่าทำซูปเพื่อขาย ชีวิตส่วนใหญ่ของชาวบ้าน
ก็ยังสามารถจะอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสังคมภายนอก เพราะเขามีอาหารทุกอย่างที่สามารถ
หาได้เองในหมู่บ้าน ชีวิตของชาวบ้านจึงสงบสุขภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติ
และยึดมั่นในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทุกอย่างของหมู่บ้าน
เจ้าอาวาสจะเป็นผู้ที่ชาวบ้านเชื่อถือเพราะเขามาเป็นเวลานาน ถึงอย่างไรชาวบ้าน
ก็ยังเชื่อในเรื่องของผีและไสยศาสตร์อยู่ในเมื่อมีเหตุการณ์บางอย่างที่เขาไม่เข้าใจ เช่น
การเจ็บป่วยที่รักษาด้วยยาธรรมดาไม่หาย หรือการทำพิธีสืบชะตา ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าจะ
ช่วยเขาได้ในยามประสพชะตากรรมหรือที่เรียกว่าเคราะห์ร้าย รวมทั้งการรักษาด้วยหมอ
ประจำหมู่บ้านซึ่งใช้ยาสมุนไพรและการเสกเป่าควดยคาถาอาคม

ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นด้วยความใกล้ชิดสนิทสนม และ
ความเป็นเครือญาติ แต่ในขณะเดียวกันในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งมองเห็นจากภายนอก
นั้นยังมีการแบ่งแยกกันภายในอยู่มาก

จากการศึกษาของ แจ็ค เอ็ม พ็อตเตอร์* (Jack M. Potter) (1976)

ใน "Thai Peasant Social Structure" มีความแตกต่างกันระหว่างชนชั้นในหมู่บ้าน
กู่แดง พบว่าผู้เป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่จะมีฐานะทางสังคมสูงกว่าผู้ไม่มีที่ดินหรือผู้ที่มีที่ดินขนาดเล็ก
หรือชาวนาที่ยากจน ชาวนาที่ร่ำรวยมักจะได้เป็นผู้นำของชุมชนและมีสิทธิมีเสียงในหมู่บ้าน
มีบ้านเรือนใหญ่โตและมีที่ดินจำนวนมากมาย ส่วนชาวนาที่ยากจนจะเป็นผู้ที่ใช้แรงงาน ต้อง
ซื้อข้าวกินเพราะไม่มีที่ดินสำหรับเพาะปลูก

Potter ได้สรุปว่า หมู่บ้านกู่แดงไม่ได้มีลักษณะโครงสร้างแบบหลวม ๆ
(Loosely Structure) เช่นเดียวกับที่เอมบริ (John Embree) ได้ตั้งสมมุติฐานไว้
นอกจากนี้เขายังคัดค้านไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของ Lauriston Sharp-Lucien
Hanks School ในการศึกษาที่ข้างต้น โดยเขาเห็นว่าหมู่บ้านชนบทของไทยนั้นไม่มีลักษณะเป็น

*Potter ทำการศึกษาเรื่องโครงสร้างของสังคมหมู่บ้านกู่แดง แต่ในหนังสือที่พิมพ์ออกมา
เรียกชื่อหมู่บ้านกู่แดงว่า หมู่บ้านเซียงใหม่

Loosely Structure และกล่าวเสริมอีกว่า การตั้งข้อสมมุติฐานเช่นนั้นเป็นการผิดไปจากข้อเท็จจริงอีกด้วย Potter กล่าวว่า หมู่บ้านกูแคงนั้นมีการรวมกลุ่มและมีการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ หมู่บ้านชาวไทยในแต่ละแห่งย่อมมีลักษณะที่แปรผันต่างกัน ไม่มีหมู่บ้านใดที่เหมือนกันทุกประการ แต่ก็ยังมีองค์ประกอบทางสังคมที่ร่วมกันขึ้นเป็นสังคมหมู่บ้านที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

นอกจากนี้ Sulamith Heins Potter ซึ่งได้ศึกษาถึงโครงสร้างของครอบครัวชาวไทยในภาคเหนือ ยังได้กล่าวถึงลักษณะระบบครอบครัวของกูแคงว่า "โครงสร้างของครอบครัวไทยภาคเหนือมิได้อยู่กันอย่างหลวม ๆ โดยเฉพาะสตรีมีบทบาทสำคัญมาก เป็นต้นว่าการสร้างความสัมพันธ์ในสายเลือดและมีอำนาจภายในครอบครัว"

6. ประวัติหมู่บ้านกูแคง

หมู่บ้านกูแคงเกิดขึ้นในสมัยกษัตริย์มยุคพระเจ้าเม็งรายมหาราช "กูแคง" เป็นหมู่บ้านที่อยู่ระหว่างเขตติดต่อระหว่างจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน เดิมชื่อว่า "กูแคน" จากหลักฐานที่ค้นพบคือซากประตูเมือง มีลักษณะก่อด้วยอิฐเป็นรูปโค้ง เป็นทางผ่านเข้ามายังเมืองหน้าด่าน กูแคงเป็นหมู่บ้านสุดท้ายชายแดนของเมืองเชียงใหม่ที่ติดต่อกับเมืองลำพูน

ในสมัยนั้นเจ้าเมืองเชียงใหม่และเจ้าเมืองลำพูนแบ่งเขตแดนกันโดยใช้ช่างในการตัดดินแบ่งเขตแดน ช่างได้เดินมาหยุดที่กูแคนจึงตกลงแบ่งเขตแดนที่หมู่บ้านกูแคงนี้

ได้มีผู้เล่าสืบต่อกันมาว่า วันหนึ่งได้มีนายพรานล่าสัตว์ชื่อปุ่นได้ออกไปล่าสัตว์ในป่า ไปพบเสือและยิงเสือทำให้เสือได้รับบาดเจ็บและหนีมาที่กูแคง เสือเสือไหลมากและตกอยู่ที่กูแคง ต่อมาชาวบ้านไปพบเสือเสือจึงได้สร้างกูในลักษณะเป็นเจดีย์ก่อด้วยอิฐ มีคนนับถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเสือตัวนั้นไต่หนีไปยังเขตสารภีและตายที่หมู่บ้านกูเสือในปัจจุบัน ชาวบ้านในหมู่บ้านกูแคงกล่าวว่าในกูนั้นมีลายแทงชุมทรัพย์ พระพุทธรูป และทรัพย์สินที่มีค่า แต่ไม่มีผู้ใดกล้าไปขุดค้นเพราะเกรงจะได้รับอันตราย ปัจจุบันกูแคงได้ชำรุดทรุดโทรมลงไปมากคงเหลือแต่ฐานเท่านั้น ถูกปกคลุมด้วยหญ้า มีต้นไม้ขึ้นปิดบัง ไม่มีชาวบ้านคนใดกล้า

หมายเหตุ คำว่า กู หมายถึง สลุปสำหรับใส่กระดูกคนตายซึ่งก่อด้วยอิฐ

เข้าไปทำการบูรณะ เพราะมีความเชื่อว่าเป็นการไม่แสดงความเคารพนับถือ อาจจะได้รับอันตรายและเป็นภัยต่อชีวิตของตนเอง ครอบครัวและหมู่บ้านโดยส่วนรวมอีกด้วย.

PAYAP UNIVERSITY